

46 A. S.
C. L/45

Jun 30. 1823 B. R. V.

1194_a

SAMUIL VULCAN

CU DARU LUI DUMNEDEU GRECO-CATHOLICU EPISCOPU A ORADII MARII.

Jubitorilor in Christos Frati, si Fii, Proto-
popilor, Parochilor, Administratorilor, si
Capellanilor, a Eparchiei Nostre! Daru
voa dela Dumneadeu si pace, si dela Noi
parintescâ binecuvântare!

Inaltul' Consiliu cunoscându cumchê
Altuirea vârsatu lui de vacâ in une locuri
a Terei nostre in cepe a se pârași, si cum-
che nesquari prejudecâti; si ne adeverate
vesti, quare puterea altuiei in potriua bô-
lei vârsatului o aducu in indoelâ, de nou
in publicu se lâtescu, in 7. Ianuarie anu-
lui curgătoriu, Nru. 481. cu indreptare la
datele in anii trecuti porunci, strinsu ne
indetoresce, qua prin Pâstorii sufletesci
noa incredintiati, folosul' altuiei vârsatu-
lui de vacâ de ajunsu aretândul', pre Po-
poru, nu numai in sântele beserici, qui

[Inv. 184

si la ori quare altâ intemplare, spre in-
trebuintiarea altuirei versatului de vacâ
sî l' indemnâmu.

Aqueastă a Inaltului Consilium porun-
câ cu a tâta mai vîrtosu voîmu qua sî se
plinescâ, cu quâtu mai tare despre o par-
te de folosul' aquestei altuiri, despre alta
de aquea sîntemu incredintiati, cumchê
mai sus disele prejudecâti, si ne adeverate
vesti mai vîrtosu intrâ poporul' nostru se
lâtescu.

Lucru virednicu de mirare! cum unii
Ómeni aquum ânchê, dopô que nu numai
a mai multoru preluminati bârbari, si a
tuturoru queloru mai iscusite Natii a Eu-
ropei, qui si a nôstrâ insusi ispitire in
mai multi ani au adeveritu, cumche altui-
rea versatului de vacâ impedecâ bóla
versatului firescu, lâpîdându o mislocire
singurâ mântuitoare de bóla quea mai stri-
cătore a frumsetei, si sânitătei trupului,
pre sine nu numai morței, séu schimosi-
rei, si chilăvirei filor sîi se facu vinova-
ti, qui si stergerea de totu a versatului
din Térâ o impedecâ.

Quântă mórte au causatu vèrsatul' intrâ Ómeni înainte de a se afla altuirea, istoria ne învatiã. Dopô fãcuta socotélã din trei spre dece bolnavi de vèrsatu doi murea, mai multi se schimosea, si se chilãvea. Doctorul' Faust au aretatu cum chë din singurã Europa intr'unu anu mai multu de patru sute de mii de ómeni versatul' rãpea. In Germania, dopô märturisierea Doctorului Junker in totu anu la sése deci si tréi de mii se stingea de aqueastã bólã. Din Scrisorile publice a Viennei se vede, cumchë numai intru aqueastã Cetate in anul 1800 versatul' trei mii de prunci au prèpèditu. Din Téra nostrã ânchë s' ar pote aduce înainte multe triste intèmplãri qua aqueste, quare socotindule unii bãrbari au aretatu cumchë in Ungaria in totu anul' septe mii de prunci de versatu perea. Inse cu mórtea unoru dintrã quei versati, nu se plinea reutatea aquestei bóle, qui pre quarii nu 'i omorea, pre aqueia ii lãsã bolnari, schimositi, seú chilavi, si asia qua pre nisquari misei in tótã viatia, pãrintilor, si tuturor ómenilor de intristare si de ingrosire.

Spre impușinarea aquestoru triste in-templâri, dopô indelongata cercare, au aflatu Doftorii la inceputul' vecului trecutu altuirea versatului firescu, quare nu aducea aquela folosu, quare se astepta. Pentru che altuinduse versatul' firescu, mai tare se lâtea, si tènêndusi totusi firésca sa putere, prin altuire numai pușinu alinatâ, pre multi séu ii omorea, séu ii schimosea, si ii chilâvea.

Dequi altâ mislocire erà a se cercare inpotriira unei bóle asia cumplite, quare o si aflatu Anglul' Jenner la anul' 1795. Aflare cu adevveratu, quâria alta nique pentru folosul', nique pentru curenda intrâ Ômeni lâtire nu se pôte asemenâ.

Mai cunoscutu lucru fiindu, de quâtu sî fie de lipsâ a se dovedire, cumchê la tôte quele mai laudate Natii a Europei se altuesce versatul' de vacâ, sî socotimu numai ne pretiuitele folosuri a altuirei aque- stia, quare cu lunga ispitire s' au adevveritu, adequâ: — a.) versatul' de vacâ altuinduse, nu resare fôrâ numai in locul' unde se face altuirea, remanêndu ne vîtimate alte pârti a trupului: — b.) versatul'

de vacă altuitu nu aduce nique o bôlá, ni-
 que o schimosire séu chilâvire trupului;
 ba âncê unii barbati invâtiati au luatu sé-
 ma cumche une ori pruncii înainte de al-
 tuirea vêrsatului slabi, si lândedi, dopo
 altuire s' au făcutu tari si sântosi: — c.)
 maquarche versatul' firescu fôrte lesne se
 iéa dela altul', totusi versatul' de vacă nu
 se légâ de altul' fôrâ altuire: — d.) altui-
 rea versatului de vacă sferge de totu ple-
 carea trupului spre versatul' firescu; ade-
 quâ: quelu que o datâ è bene altuitu, nu
 è mai multu supusu primesdiei de a câpi-
 tare versatu, asia, quatu de s' ar întreb-
 întia dopo Cuviintiâ aqueastâ folositoare mis-
 locire, cu tempu bôla versatului de totu s'
 ar pote conteni din Têrá.

Inse qua altuirea versatului de vacă
 mai sus numeratele folosuri si le aducâ,
 se cade a se facere cu versatu adeveratu,
 che une ori dopo altuire resare versatu ne
 adeveratu, din quare de se va lua ume-
 delâ la altuire, trupul' de versatul' firescu
 nu se va apârâ. Causele versatului ne a-
 deveratu mai multe sunt; precum: de se
 va altui pruncul' quare nu are plecare spre

bóla versatului; de se va sminti altuirea cu strâpungere pre afundâ; de se va intrebuintia umedélâ pre státutâ; de se va freca óre cum buba versatu lui; de se va râni urma versatului cu multe, si adúnci strâpunseturi; si altele.

Dreptu aquea altuirea trebuie incredintiatâ bârbatilor preceptuti, quarii cunoscându firea versatului, si scie si umedélâ bunâ a intrebuintia, si altuirea, dopô cum se cuvine a o face. Altmintrêle se póte întêmplâ, qua ne facênduse altuirea dopô cum se cade, quineva altuitu fiindu, si capête iarosi versatul, si intrênsul' si mórá: pentru quare întêmplare Ómenii quei ne preceptuti, perdêndu de totu incredintiarea despre folosul' altuirei, 'i si lasâ pruncii ne altuiti, chiaru de si vîdu insusi, cumche multi prunci, numai prin altuire, s' au scutitu de bóla versatului.

Pentru aquea pre toti Pâstorii sufletesci din Eparchia nóstrâ; strinsu ii indetori-mu, qua nu numai de dóa ori in totu anu, dopô datele in anii trecuti porunci, in beserici, qui, dânduse ocase, si mai de multe ori còtrâ poporu despre folosul' al-

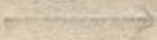
tuirei versatului de vacă sî cuvintesă, ne
adeverirea unoru prejudecâti, si vorbe,
quare folositórei aquestei mislociri se im-
potrivescu, si o dovedescă, si in ori que
modru si facă, qua in Parochiile sale toti
pruncii sî se altuescă.

IN ORADÉ MARE,

Cu typariu lui JOAN TICHY 1825.

cauza veselei de vechi si curatata. nu
adovata nasa preputata. si vasa
puta solutiei anului naltat se in
putat. si in curatata. si in curatata
medu si lac. cur in curatata este tot
partea si se alina.

Parochie Dedaiensi
muntzai
St

IN ORDINE
Carpentarii Jovan Tiber 1825